

MOTIUS

Segons l'Enquesta sobre Ús de Drogues a l'Ensenyança Secundària 2018/19 (ESTUDES- Illes Balears), s'informa que les drogues més consumides amb un major percentatge d'estudiants de 14 a 18 anys segueixen sent l'alcohol, el tabac i el cànnabis. El cànnabis és la droga il·legal més consumida. L'edat mitjana d'inici de consum de cànnabis entre els joves es situa entre els 14 i 15 anys. La prevalença de consum de cànnabis en els darrers 12 mesos és d'un 30'4% dels enquestats.

El 17,4 % d'estudiants entre 14 i 18 anys que han consumit cànnabis els darrers 30 dies també han fumat tabac.

Un 65,7% considera que és fàcil o molt fàcil aconseguir cànnabis. Un 74% pensa que consumir cànnabis habitualment pot causar molts o bastant problemes per a la salut i problemes d'altre tipologia.

L'Estratègia nacional sobre drogues proposa la prevenció del consum tenint en compte el promoure una consciència social sobre la importància dels problemes, els danys i els costos personals i socials relacionat amb les drogues, així com augmentar les capacitats i habilitats personals de resistència a l'oferta de drogues i aconseguir retardar l'edat d'inici del contacte amb les drogues. Així mateix, té en consideració un objectiu relacionat amb la prevenció dels menors en situació de vulnerabilitat, en el qual és d'interès l'increment dels menors que participen en programes de prevenció selectius i indicats de qualitat i basats en l'evidència.

El Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears ofereix als centres educatius de les Illes Balears diferents eines educatives per treballar la prevenció de les addiccions en joves d'educació primària i secundària, si bé totes aquestes eines són universals, és a dir, van dirigides als joves en general. Amb aquest Programa es vol donar atenció a l'alumnat que pot estar en situació de risc pel que fa al consum de cànnabis, bé sigui per característiques personals, d'entorn social, familiar, social o cultural. El programa consisteix a donar una informació concreta i útil que pugui facilitar la percepció dels riscos de consum de cànnabis i de les situacions de consum que faciliti la reflexió quant a l'adopció de comportaments de prevenció, així com reforçar l'assoliment de recursos personals com ara la responsabilitat, l'actitud crítica, l'autocontrol i la presa de decisions.

QUÈ ES PRETÉN ASSOLIR AMB EL PROGRAMA?

Es pretén oferir una eina educativa al professorat de les Illes Balears quant als coneixements sobre el cànnabis i la prevenció del consum de cànnabis entre el jovent escolaritzat.

-Informar sobre el cànnabis i els riscos associats al consum...

-aportant material documental amb informació sobre el cànnabis, el consum de cànnabis i la prevenció o un consum de menor risc.

-augmentant la percepció correcta de risc associat al consum i la interacció amb altres substàncies.

-aclarint el marc normatiu sobre el consum de substàncies tòxiques.

-Afavorir la reflexió entorn del consum de drogues...

-possibilitant la realització de dinàmiques que facin referència als mites i les realitats del consum de cànnabis, conceptes claus, percepció de risc, presa de decisions i situacions de risc.

-Facilitar una proposta educativa pràctica per a la prevenció del consum de cànnabis entre el jovent...

-oferint un joc interactiu en línia per motivar el jovent i aportar coneixements sobre la temàtica per ajudar en la presa de decisions pel que fa al consum.

-proporcionant material didàctic i informatiu adaptat als alumnes (fullets, pàgines web i adreces d'interès).

-facilitant al professorat eines de treball desglossades per a la realització de les activitats (material informatiu per al professorat, explicació del joc per a l'alumnat, dinàmiques de treball, reflexió i debat entorn del joc).

-Retardar l'inici del consum de cànnabis o afavorir el consum de menor risc...

-treballant en l'anàlisi de situacions i afavorint la presa de decisions del jovent, tot això relacionat amb la percepció de risc associat al consum.

A QUI S'ADREÇA?

Al professorat i als equips tècnics d'educació secundària de centres educatius (prioritàriament cursos de Formació Professional Bàsica) de les Illes Balears que per la realitat que tenen siguin susceptibles d'abordar la problemàtica del consum de cànnabis.

Als professionals que treballen en els centres d'atenció a menors en situació de vulnerabilitat de les Illes Balears.

QUÈ ES FARÀ?

El programa s'aplica en el centre educatiu, i s'inicia amb una presentació-explicació del programa a l'equip docent per part dels tècnics de l'Àrea de Prevenció del Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears (PADIB) i es facilita la clau d'accés per poder dur a terme el Programa.

El professorat, els tutors de grup o els professionals de l'equip d'orientació d'educació secundària abordaran, mitjançant el programa, temes claus com són informació bàsica sobre el cànnabis, risc per a la salut, mites i realitats, presa de decisions i legislació.

	NOMBRE PREVIST DE SESSIONS	DURADA DE CADA SESSIÓ
PROGRAMA DE PREVENCIÓ DE CONSUM DE CÀNNABIS I CONSUM DE MENOR RISC	4-5 previstes (2-3 destinades al joc en línia i 2-3 en dinàmiques grupals)	50 minuts

La base del programa és un JOC en línia a partir del qual el jovent, amb el guiatge del professorat, participa en un joc en el qual han de recórrer un circuit i superar 4 proves per poder concloure el joc.

El professorat, de manera paral·lela al desenvolupament del joc o en acabar-lo, podrà dur a terme 4 dinàmiques grupals relacionades amb el joc per consolidar els aprenentatges o coneixements de l'alumnat.

El programa disposa de material de lectura per a la família que el professorat pot fer servir bé distribuint-lo entre les famílies o bé duent a terme assessories o tutories amb elles.

Per a la valoració del programa, a la pàgina web hi ha un qüestionari que, per una part haurà de ser complimentat pel professorat i altre, de manera conjunta, entre el professorat i l'alumnat. Una vegada fet s'haurà d'enviar al Pla d'Addiccions de les Illes Balears.

En qualsevol moment de l'abordatge, l'equip educatiu i tècnic del centre pot disposar d'assessorament per part dels tècnics del PADIB, ja sigui presencial, telefònic o per correu electrònic, sobre dubtes i qüestions per resoldre del programa.

COM ESTÀ PLANTEJAT?

El programa té un format en línia, presentat en un microlloc web en la plana principal del qual s'informa del funcionament i s'accedeix a la informació completa del programa.

Detalls de la informació que hi ha en el microlloc web del programa:

- Explicació del programa (descripció, desenvolupament i dinàmiques).
- Joc (funcionament i accés al joc).
- Material documental en línia per al professorat (informació bàsica sobre el cànnabis per a professionals i per a famílies, material gràfic i fullets complementaris, enllaços interessants de consulta...).
- Qüestionari de valoració del programa.
- Crèdits del programa.

El Programa es basa en un **joc interactiu** de preguntes amb possibilitat de multiresposta en què l'alumnat podrà comprovar els seus coneixements sobre el cànnabis (informació general, afeccions) i el consum (tipus de consum, conductes de risc, conductes de disminució de risc).

A part de les preguntes del joc que poden propiciar un espai de reflexió, debat, investigació i recerca..., el professorat té la possibilitat de fer 4 dinàmiques grupals amb l'alumnat en què es proporcionaran activitats detallades (objectiu per assolir, forma d'execució, mitjans necessaris per dur-la a terme i els suports didàctics que s'han d'utilitzar) i es propiciarà la participació de l'alumnat per treure'n conclusions.

Es recomana que el temps transcorregut entre una sessió i l'altra sigui d'una setmana, i que es procuri fer el programa en setmanes consecutives.

Hi ha disponible un material informatiu destinat al professorat per fonamentar les respostes i els dubtes que es formulen en el joc interactiu i per poder dinamitzar les sessions de grup. També hi ha documentació per assessorar les famílies sobre recomanacions d'actuació amb relació a la detecció de consum de cànnabis per part del jovent. Es reserva un espai que indica webs o enllaços i per a material gràfic d'interès (fullets, quadern...).

QUÈ ES NECESSITA?

L'aula del centre en què s'apliqui el programa ha de tenir:

- ordenador i projector. El joc sempre s'ha d'emprar des del mateix ordinador, ja que a l'hora de guardar les sessions fetes, la informació es recuperarà des del disc dur de l'ordinador.
- ordenador amb connexió a internet.
- pantalla amb resolució mínima de 1024 píxels d'ample per 600 píxels d'alt.
- tenir navegador instal·lat tipus: Chrome, Firefox, Safari, Opera, Microsoft Edge.

COM VALORA EL PROFESSORAT EL PROGRAMA?

Es facilita al professorat que aplica el programa un qüestionari d'avaluació per expressar la seva opinió i valorar els aspectes tècnics, materials i de desenvolupament del programa. El professorat té l'opció, a part de fer la seva pròpia valoració, d'implicar l'alumnat participant en el programa per a la realització conjunta del qüestionari.

El professorat pot accedir al qüestionari que trobarà a la pàgina web del programa. Una vegada emplenat, s'ha d'enviar a l'àrea de prevenció del Pla d'Addiccions i Drogodependències de les Illes Balears (pladrogues@dgsanita.caib.es) Els tècnics de la Conselleria de Salut que periòdicament adapten els diferents programes de prevenció a les necessitats i realitats de la població juvenil balear analitzaran la informació rebuda per a una revisió i millora futura del programa.

Anualment es recolliran les diferents avaluacions que aportin els centres educatius participants de cada una de les illes de la comunitat autònoma. Es crearà una base de dades detallada sobre el desenvolupament del programa per avaluar-lo en relació amb els objectius que planteja i la metodologia en la qual es basa.

FONTS CONSULTADES

- ✓ AGENCIA ANTIDROGA. COMUNIDAD DE MADRID. “Prevención para todos. Cánnabis. Guía para padres y educadores”, 2008.
- ✓ AJUNTAMENT D'EIVISSA. “Una nit de festa. Informació, prevenció i reducció de riscos”. Eivissa, 2010.
- ✓ AJUNTAMENT DE SARAGOSSA. CENTRE MUNICIPAL D'ATENCIÓ I PREVENCIÓ DE LES ADDICCIONS. Programa “5 tops secrets sobre el cannabis”, 2008.
- ✓ AMENGUAL, M. “Enfoques preventivos del uso y abuso de cannabis y problemas asociados”. A: Revista *Adicciones*. Vol. 12 (2000), supl. núm. 2 “Cannabis”.
— “Enfoques preventivos del uso y abuso de cánnabis y problemas asociados”. A: Revista *Adicciones*. Vol. 12 (2000), supl. núm. 2 “Cannabis”.
- ✓ ARBEX, C. *Guía metodológica para la implementación de una intervención preventiva selectiva e indicada*. Madrid: Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, 2013.

- “Guía de intervención: Menores y consumo de drogas”, 2002.
- ✓ BEST FOUNDATION. “Project Alert”, 1984 (Rev. 2011).
- ✓ CANDELA, E.; ESPADA, J. P. “Una revisión histórica sobre los usos del cánnabis y su regulación”. A: *Revista Salud y Drogas*. Vol. 6 (2006), núm. 1, p. 47-70.
- ✓ CENTRE D’ASSISTÈNCIA TERAPÈUTICA. “La maria no t’estima”. Barcelona, 2006.
- ✓ COL·LECTIU D’AUTOCULTIU RESPONSABLE DE BALEARS. “Información general del Colectivo” [fullet].
- ✓ ENERGY CONTROL. “Qué he hecho yo para merecer esto” [fullet], 2001.
 - Informació pàgina web sobre drogodependències.
 - “Información para consumidores y personas en contacto” [fullet].
- ✓ FUNDACIÓ D’AJUDA CONTRA LA DROGOADDICCIÓ. (FAD). Programa “Y tú ¿qué piensas?”, 1996.
 - Informació general i sobre substàncies. [En línia]. <<http://www.fad.es>>
- ✓ FUNDACIÓ EDEX. “Cannabis.Guía para padres y madres” [fullet informatiu], 2007.
- ✓ GENERALITAT DE CATALUNYA. DIRECCIÓ GENERAL DE DROGODEPENDÈNCIES I SIDA. Fullet “Que rule. Manual de manos cercanas al cánnabis”. [En línia] <<http://www.xkpts.com/arxiu/QueRule.pdf>>
- ✓ GENERALITAT VALENCIANA. UNITAT DE PREVENCIÓ COMUNITÀRIA. “Piensas que lo sabes todo sobre los porros” [fullet].
- ✓ GOVERN DE CANTÀBRIA. CONSELLERIA DE SANITAT. Programa de prevenció escolar “¿Y tú qué piensas?”, 1996.
- ✓ GOVERN DE LA RIOJA. Web d’informació i prevenció de drogues. <http://www.infodrogas.org>
 - “Habla con ellos del cánnabis. Guía para padres”, 2008.
- ✓ HERRERO, S. “El cannabis y sus derivados en el derecho penal español”. A: *Revista Adicciones*. Vol. 12 (2000), supl. núm. 2 “Cannabis”.
- ✓ ICE UNIVERSITAT DE DEUSTO. Programa “Discover” (trad.).
- ✓ INSTITUT NACIONAL D’ABÚS DE DROGUES (NATIONAL INSTITUTE ON DRUG ABUSE). “Abús de la marihuana”, 2005 (rev. 2011).
 - “Marihuana, informació per a adolescents”, 1997 (rev. 2012).
 - “Marihuana, allò que els pares han de saber”, 2007 (rev. 2011).
 - “DrugFacts” (act. 2013).
- ✓ JUNTA DE CASTELLA I LLEÓ. CONSELLERIA DE FAMÍLIA I IGUALTAT D’OPORTUNITATS. Programa “No te dejes liar por el Cannabis”, 2005.
- ✓ MINISTERI DE SANITAT, POLÍTICA SOCIAL I IGUALTAT. PLA NACIONAL SOBRE DROGUES. “Encuesta estatal sobre uso de drogas en enseñanzas secundarias”. *ESTUDES*.

- “Encuesta domiciliaria sobre alcohol y drogas en España”. Edades Illes Balears.
- Estrategia Nacional sobre Drogas.
- Plan de Acción sobre Drogas.
- ✓ MORENO, G., GAMONAL, A. “Odisea, proyecto piloto de prevención de drogas en Centros de Garantía Social”, 2006.
- ✓ NATIONAL CANNABIS PREVENTION AND INFORMATION CENTRE (NCPIC).
<<http://ncpic.org.au/workforce/teachers/>>
 - CANNABIS KNOW THE RISKS. <<http://www.cannabisknowtherisks.com.au/>>
 - Making the link <<http://ncpic.org.au/workforce/teachers/making-the-link/>>
- ✓ NIEVES, Y. Fundación Atenea. “Entre dos tierras. Metodología y desarrollo de programas de prevención selectiva”, 2013.
- ✓ PIKOR TEATRO. *Pisa la raya*.
- ✓ RAMOS, J. A.; FERNÁNDEZ, J. J. “Uso de los cannabinoides a través de la historia”. A: Revista *Adicciones*. Vol. 12 (2000), supl. núm. 2 “Cannabis”.
- ✓ ROYO-ISACGH J. [et al.]. “Consumidores de cánnabis; una intervención terapéutica basada en los programas de disminución de daños y riesgos”. Atenció Primària, 2003.
- ✓ UNIVERSITAT DE VALÈNCIA. FUNDACIÓ UNIVERSITAT-EMPRESA. Màster en prevenció, diagnòstic i tractament de conductes addictives, 7a edició.
- ✓ VÁZQUEZ, F.; BECOÑA, E. “Factores de Riesgo y escalada cannabinoide”. A: Revista *Adicciones*. Vol. 12 (2000), supl. núm. 2 “Cannabis”.

